

МОНГОЛ УЛСЫН САНГИЙН САЙДЫН ТУШААЛ

2026 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Дугаар...

Улаанбаатар
хот

Аргачлал шинэчлэн батлах тухай

Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.10 дахь хэсгийг үндэслэн ТУШААХ
НЬ:

1. “Ашигт малтмалын ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн орлогоос орон нутгийн хөгжлийн санд олгох шилжүүлэг тооцох аргачлал”-ыг хавсралтаар шинэчлэн баталсугай.

2. Энэ тушаалаар баталсан аргачлалыг баримтлан Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2.7 дахь заалтад заасан эх үүсвэрийг төлөвлөж, хуваарилахыг Сангийн яамны Төсвийн бодлого, төлөвлөлтийн газар /М.Санжаадорж/, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт тус тус үүрэг болгосугай.

3. Энэ тушаалаар баталсан аргачлалд заасан орлогын эх үүсвэрийн гүйцэтгэлийн мэдээллийг зохих байгууллагаас хүлээн авч тухай бүр тооцоо нийлж байхыг Төрийн сангийн газар /О.Хуягцогт/-т үүрэг болгосугай.

4. Энэ тушаал гарсантай холбогдуулан Сангийн сайдын “Аргачлал батлах тухай” 2016 оны 17 дугаар тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

З.МЭНДСАЙХАН

**АШИГТ МАЛТМАЛЫН АШИГЛАЛТЫН БОЛОН ХАЙГУУЛЫН ТУСГАЙ
ЗӨВШӨӨРЛИЙН ОРЛОГООС ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН
САНД ОЛГОХ ШИЛЖҮҮЛЭГ ТООЦОХ АРГАЧЛАЛ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1.Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2.7 дахь хэсэгт заасан эх үүсвэрийг орон нутгийн хөгжлийн сан /ОНХС/-гийн төсөвт төлөвлөх, хуваарилахад энэхүү аргачлалыг баримтална.

1.2.Энэхүү аргачлал нь ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн орлогыг тухайн зөвшөөрөл олгогдсон талбай байрших сум, дүүргийн ОНХС-д шилжүүлэх, хуваарилахад чиглэнэ.

1.3.Энэ аргачлалд тусгагдсан “Талбайн хэмжээ” гэдэг нэр томьёог тухайн аж ахуйн нэгжийн ашиглалт, хайгуулын тусгай зөвшөөрлөөр олгогдсон газар нутгийн хэмжээ гэж ойлгоно.

Хоёр. Мэдээллийн эх сурвалж

2.1.Уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй хуулийн этгээдийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг Хавсралт 1-д заасны дагуу гарган Сангийн яамны Төсвийн бодлого, төлөвлөлтийн газарт жил бүрийн 8 дугаар сарын 1-ний өдрийн дотор цахимаар болон албан бичгээр ирүүлнэ.

2.2.Уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь улсын төсөвт төвлөрсөн ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн орлогын улирал бүрийн мэдээг дараа улирлын эхний сарын 10-ны дотор Хавсралт 2-т заасны дагуу гарган Сангийн яамны Төрийн сангийн газартай тооцоо нийлж, тооцоо нийлсэн мэдээг Төсвийн бодлого, төлөвлөлтийн газарт цахимаар болон албан бичгээр ирүүлнэ.

**Гурав. Улсын төсвөөс сум, дүүргийн орон
нутгийн хөгжлийн санд шилжүүлэх орлогын тооцоолол**

3.1.Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн орлогыг аймаг, нийслэлийн ОНХС-д шилжүүлэхдээ дараах зарчмыг баримтална.

3.1.1.Ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгогдсон аймаг, нийслэлийн ОНХС-д тусгай зөвшөөрлийн орлогыг улсын төсвөөс шилжүүлнэ.

3.1.2.Энэхүү аргачлалын 2.1-д заасан мэдээллээр тухайн аж ахуйн нэгжийн тусгай зөвшөөрлөөр олгогдсон талбай нь хэд хэдэн аймгийн нутаг дэвсгэр дамнаж байвал тухайн ААН-ийн төлсөн төлбөрийг талбайн хэмжээнээс хамааруулан хуваарилна. Жишээлбэл “А” компани нь J болон К гэсэн 2 аймгийг хамарсан “S” хэмжээний нутаг дэвсгэрт тусгай зөвшөөрөл эзэмшдэг гэж үзвэл:

$$O_j = S_1/S * T_A$$

O_j-тухайн (J) аймагт ногдох дүн

S₁- тухайн аймагт хамаарах талбайн хэмжээ

S- “А” компанийн дээрх 2 аймгийн нутаг дэвсгэрийг дамнасан тусгай зөвшөөрлийн нийт талбай

T_A—А компанийн төлсөн тусгай зөвшөөрлийн төлбөр

3.2. Аймаг, нийслэл нь энэхүү аргачлалын 3.2.1-д заасан орлогыг сум, дүүргийн ОНХС-д дараах байдлаар хуваарилна.

3.2.1.Ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгогдсон тухайн сум, дүүргийн ОНХС-д тусгай зөвшөөрлийн орлогыг 100 хувь шилжүүлнэ.

3.2.2.Энэхүү аргачлалын 2.1-д заасан мэдээллээр тухайн аж ахуйн нэгж нь хэд хэдэн сум, дүүргийн нутаг дэвсгэр дамнаа ашиглалт, хайгуул хийж байвал талбайн хэмжээнээс хамааруулан хуваарилна. Жишээлбэл “А” компани нь J болон К гэсэн 2 сумыг хамарсан “S” хэмжээний нутаг дэвсгэрт тусгай зөвшөөрөл эзэмшдэг гэж үзвэл:

$$O_j = S_1/S * T_A$$

O_j-тухайн (J) суманд ногдох дүн

S₁- тухайн суманд хамаарах талбайн хэмжээ

S- “А” компанийн дээрх 2 сумын нутаг дэвсгэрийг дамнасан тусгай зөвшөөрлийн нийт талбай

T_A—А компанийн төлсөн тусгай зөвшөөрлийн төлбөр

3.3.Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2.7 дахь хэсэгт заасан орлогын төсөөлөл болон улирлын гүйцэтгэлийн мэдээг Сангийн яамны Төсвийн бодлого, төлөвлөлтийн газар нь аймаг, нийслэлийн Засаг даргад хүргүүлнэ.

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ХАЙГУУЛЫН БОЛОН АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДЭЛГЭРЭНГҮЙ МЭДЭЭЛЛИЙН ХҮСНЭГТ

1. Хоёр ба түүнээс дээш аймаг дамнасан тусгай зөвшөөрлийн талбайд үйл ажиллагаа явуулж буй хуулийн этгээдүүд

[illegible]

2. Хоёр ба түүнээс дээш сум/дүүрэг дамнасан тусгай зөвшөөрлийн талбайд үйл ажиллагаа явуулж буй хуулийн этгээдүүд

[illegible]

3. Бусад

[illegible]

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ХАЙГУУЛЫН БОЛОН АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ТӨЛБӨР ТӨЛСӨН МЭДЭЭЛЛИЙН ХҮСНЭГТ

№	Хуулийн этгээдийн нэр	Тусгай зөвшөөрлийн дугаар	Аймаг/хот	Сум/дүүрэг	Талбайн нэр	Талбайн хэмжээ (га)	Тусгай зөвшөөрөл олгосон огноо	Тусгай зөвшөөрөл дуусах огноо	Төлбөл зохих тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн хэмжээ, төг	Төлсөн дүн, төг
А. Хоёр ба түүнээс дээш аймаг эсхүл сум/дүүрэг дамнасан тусгай зөвшөөрлийн талбайд үйл ажиллагаа явуулж буй хуулийн этгээдүүд:										
1										
2										
...										
Б. Бусад										
1										
2										
...										

Тайлбар: Тухайн аж ахуйн нэгж хэд хэдэн тусгай зөвшөөрөл эзэмшдэг тохиолдолд салгаж бичнэ.

ТАНИЛЦУУЛГА

Сангийн сайдын 2016 оны 17 дугаар тушаалаар баталсан “Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр, ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн орлогоос орон нутгийн хөгжлийн санд олгох шилжүүлэг тооцох аргачлал”-д тусгагдсан зарим зохицуулалт нь Төсвийн тухай хуульд орсон нэмэлт, өөрчлөлттэй нийцэхгүй болсон тул уг аргачлалыг шинэчлэн боловсруулж, батлуулах шаардлага үүссэн.

Төсвийн тухай хуульд 2021 оны 11 дүгээр сарын 12-ны өдөр оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр улсын чанартай томоохон төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлэгч хуулийн этгээдийн төлсөн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг орон нутгийн хөгжлийн санд шилжүүлэх зохицуулалтыг хүчингүй болгосон. Мөн 2023 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдөр оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр орон нутагт уул уурхайн үйл ажиллагааг дэмжих, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ын хот, хөдөөгийн сэргэлтийг дэмжих төсвийн бодлогын хүрээнд ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн орлогыг сум, дүүргийн орон нутгийн хөгжлийн санд хуваарилахдаа тухайн тусгай зөвшөөрлийн талбай байрших суманд 100 хувь олгох зохицуулалтыг тусгасан. Иймд дээрх хууль тогтоомжийн өөрчлөлттэй нийцүүлэн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр болон ашигт малтмалын хайгуул, ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн орлогоос орон нутгийн хөгжлийн санд олгох шилжүүлгийг тооцох, хуваарилах аргачлалыг шинэчлэн боловсрууллаа.

Энэхүү аргачлал батлагдсанаар орон нутгийн хөгжлийн санд олгох шилжүүлгийн тооцоолол, хуваарилалт нь Төсвийн тухай хуульд нийцэх бөгөөд уул уурхайн үйл ажиллагаа явагдаж буй сум, дүүргийн орон нутгийн хөгжлийн сангийн орлогын хуваарилалт илүү тодорхой болно. Түүнчлэн тухайн орон нутгийн иргэдийн санал, санаачилгад тулгуурлан хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэх боломж нэмэгдэж, орон нутгийн хөгжлийг дэмжихэд эерэг нөлөө үзүүлэх юм.

Аргачлалын шинэчлэл нь төсвийн орлогын бүтэц, хэмжээний хувьд нэмэлт дарамт үүсгэхгүй бөгөөд зөвхөн хуульд заасан орлогын хуваарилалтын механизмыг тодорхой болгож, хэрэгжилтийг сайжруулахад чиглэсэн болно.

Энэхүү шинэчилсэн аргачлалд тусгасан үндсэн зохицуулалтууд нь Сангийн сайдын 2016 оны 17 дугаар тушаалаар баталсан өмнөх аргачлалд тусгагдан хэрэгжиж ирсэн зохицуулалтууд болно. Иймд аргачлалын суурь зарчим, зохицуулалтыг хадгалж, Төсвийн тухай хуульд орсон нэмэлт, өөрчлөлттэй нийцүүлэх хүрээнд холбогдох зохицуулалтыг шинэчлэн боловсруулсан. Ингэснээр өмнө хэрэгжиж байсан зохицуулалтын залгамж чанарыг хадгалах, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах нөхцөл бүрдсэн.